

Szépkorúak és vének – október elseje, az idősek világnapja

Tartalom

A WHO előrejelzése	1
Magyarországon az idősek (65 éves és idősebbek) aránya hasonló az uniós átlaghoz	1
A magyar nyugdíjasok szegénységi kockázata alacsony	2
Az országos átlagot meghaladó fogyasztás	2

Az öregség érzését a fizikai és lelki állapoton kívül az határozza meg, hogy a társadalom mennyire értékeli korosodó tagját. A primitív társadalmakban, ahol az élelem megszerzésének képessége volt a legnagyobb érték, az idősebbek sorsa nem alakult kedvezően. Azok a társadalmak, ahol a tudást, az élettapasztalatot értékelték, az öregeket is megbecsülték. A modern ipari társadalmakban az egyre gyarapodó számú idősek élettapasztalatbeli fölénye halványul, a gyors technológiai változások közepette a termelésben betöltött szerepük csökken. A lélek szakértői szerint ugyanakkor a korral egyre világosabbak lesznek a prioritások, javul a társadalmi intelligencia, az életszemlélet egyre pozitívabbá válik, és az érzelmek szabályozásának stratégiái is kifinomultabbá válnak.

A WHO előrejelzései

A WHO szerint 2000 és 2050 között a világ 60 év feletti népességének aránya 11-ről 22%-ra, lélekszámuk 605 milliárdról 2 milliárdra nő. Az emelkedés az alacsony és közepes jövedelmű országokban lesz a legdrámaibb, 2050-re az idősek 80%-a ezekben az országokban fog élni. Míg a franciáknál 100 évig tartott, hogy a 65 év feletti aránya 7-ről 14%-ra emelkedjen, addig Braziliában és Kínában az ugyanilyen arányú növekedés negyedszázad alatt fog végbemenni, ami az erre való felkészülést rendkívüli módon megnehezíti. A 80 évesek és az a fölöttiek száma 2050-re négyszeresére nő. Egyre több gyermek fogja ismerni a nagyszüleit, dédszüleit, különösen a dédnagymamáját, hiszen a nők 6–8 évvel tovább élnek a férfiaknál.

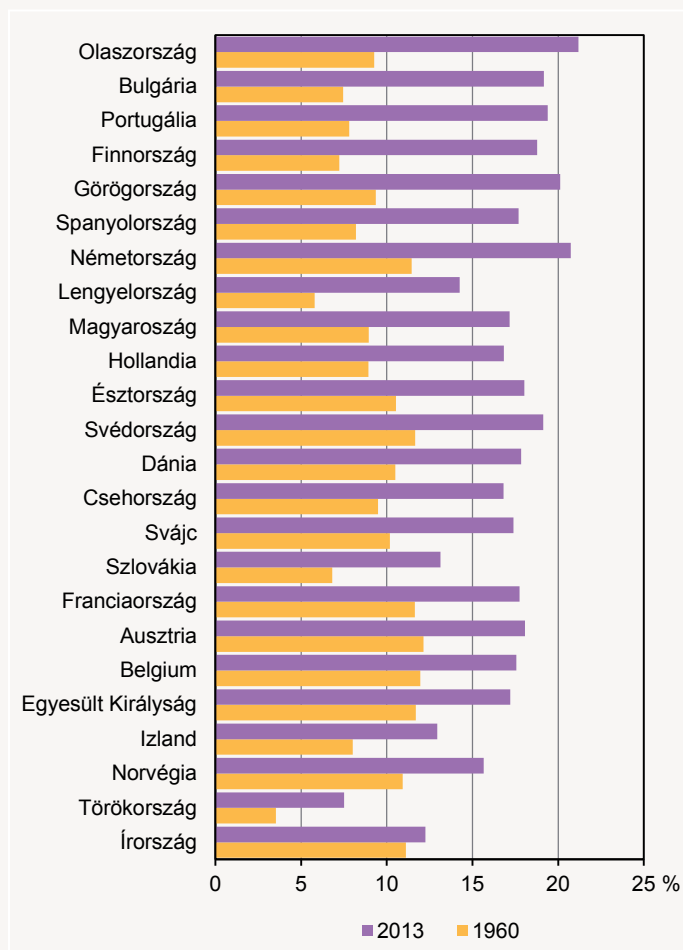
Az öregedés üteme, minősége sok tényezőtől függ. Testünk teljesítőképessége a fiatal felnőtt korban elért maximum után hanyatlani kezd, és az, hogy a hanyatlás milyen egyéb folyamatokkal jár, az jelentős részben az életmódunknak, vagyis annak a függvénye, hogy mit eszünk, mennyit mozgunk, és próbáljuk-e magunkat megvédeni olyan egészségi kockázatoktól, mint az alkoholfogyasztás, dohányzás vagy egyéb egészségromboló tevékenységek. Ma már a szegény országokban sem a fertőzések és paraziták okozzák az idősek halálát elsősorban. A fejlett világhoz hasonlóan itt is a szívbetegségek, rosszindulatú daganatok és a cukorbetegség a főbb időskori halálokok.

A várható élettartam növekedésével nő a tartós – otthoni, intézményi vagy kórházi – ápolásra szorulóknak száma is. A fejlett világban a mozgásban korlátozott, gyenge, önmagát ellátni képtelen, fizikai és mentális hátrányokkal küzdő idősek száma is meg fog 2050-re négyszeresedni.

A demenciával élők száma soha nem látott mértékben emelkedik, a 85 éves és a feletteiek között arányuk 25–30%-ra nő. Az ő ellátásuk – akár otthoni, akár intézményi – különösen az alacsony és a közepes fejlettségű országokban ütközik majd nehézségekbe.

1. ábra

A 65 év feletti aránya

Magyarországon az idősek (65 éves és idősebbek) aránya hasonló az uniós átlaghoz

Magyarország népességéből a 65 éves és idősebbek száma 2014. január 1-jén közel 1 millió 732 ezer volt, a népesség 17,5%-a. A társadalom aktív tagjaira háruló eltartási teher a háború óta gyakorlatilag nem változott, mivel az idősek egyre gyarapodó számát a 15 év alatti fiatalok számának hasonló arányú csökkenése kíséri.

A 2012-ben született magyarok átlagosan 75 éves élettartamra számíthatnak, közel négy évvel többre, mint az ezredfordulón, és közel 14 évvel

többre, mint az 1950-es évek elején. Az unióban a miénk az ötödik legalacsonyabb várható élettartam, 5 évvel kevesebb, mint amire egy uniós átlagpolgár számíthat. Akik megélik a 65. életévet, azoknak életkilátásai jelentősen javulnak – ők már nem 10, hanem 16,5 évvel élnek túl a nyugdíjkorhatárt –, de nemzetközi összehasonlításban a magyarok hátránya kicsit tovább nő. Ez ugyanis három évvel kevesebb az átlagnál, és az unió harmadik legalacsonyabb értéke. A legtöbb idős (65 éves és idősebb) Közép-Magyarországon (30%), azon belül is Budapesten (19%) él. Arányuk Nyugat- és Dél-Dunántúlon a legalacsonyabb (10%).

A hazánkban élő 60 év felettieknek tizede valamilyen fogyatékossgal, négytizede krónikus betegséggel küzd. Házi orvosukat leggyakrabban magasvérnyomás-betegség miatt keresik fel, ebben szenved minden tíz 65 éves és annál idősebb közül 7–8 (korcsoporttól függően). Ennek a korosztálynak minden harmadik képviselője ischaemiás szívbetegséggel küzd, és hasonló, de valamivel kevesebb a csigolya- és porckorongbetegek aránya is. A további három leggyakrabban előforduló betegség a házi orvosok nyilvántartásaiban – zsíryanycsere-zavarok, cukorbetegség és az agyi érbetegségek – szintén a Magyarországon oly gyakori metabolikus szindróma velejárói.

A magyar nyugdíjasok szegénységi kockázata alacsony

A nyugdíjasok száma Magyarországon a rendszerváltás óta folyamatosan csökken, a nyugdíjban és egyéb ellátásban részesülők száma (2 millió 829 ezer) 2013-ban a népességnek közel háromtizedét tette ki. Az átlagos havi ellátás a nettó átlagkereset több mint kétharmada. Jelenleg a nyugdíj a legstabilabb jövedelem, rendszeressége és kiszámíthatósága miatt az idősebb nemzedéket kevésbé érintik a társadalom egyéb csoportjait sújtó nehézségek. A jövedelmi szegénység a 65 év feletti korosztálynak 4,4, az ennél fiatalabbak 16,1%-át érinti. A jövedelmi különbségek is mérsékeltebbek a nyugdíjas korosztályban: az alsó és felső jövedelmi ötöd közötti különbség 2,8-szeres az aktívak 4,5-szörösével szemben.

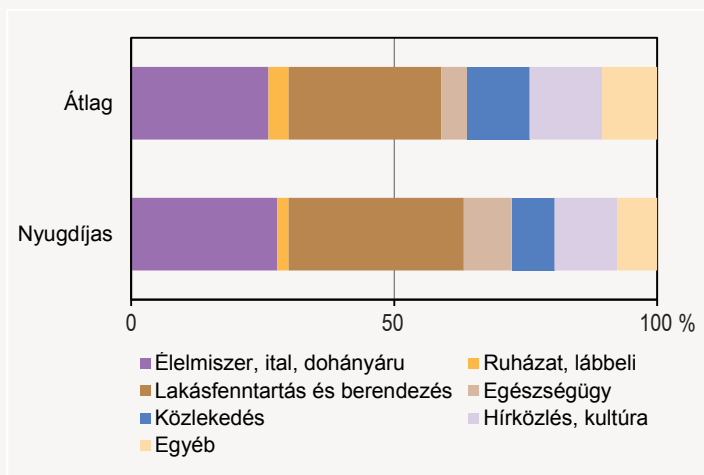
Az országos átlagot meghaladó fogyasztás

A nyugdíjas háztartások aránya hazánkban az összes háztartáson belül 31%- volt 2012-ben. Sok közöttük az egyszemélyes vagy kislétszámú háztartás – az átlagos 2,6 taglétszám helyett ezekben mindössze 1,7 fő él –, ami részben magyarázza sajátos fogyasztási szerkezetüket. Személyes célú kiadásokra 2012-ben egy főre vetítve 950 ezer forintot költöttek, 16%-kal meghaladva az országos átlagot (816 ezer forint). Ennél többet csak a gyermektelen háztartások fogyasztottak (1 millió 19 ezer forint). A nyugdíjas háztartások az átlagnál több mint kétszer többet költöttek egészségüggyel kapcsolatos kiadásokra, de a lakásfenntartásra és berendezésre összesen 34%-kal, élelmiszere, italra, dohányzóra 24%-kal többet adtak ki az országos átlagnál.

A nyugdíjas háztartások bevételeinek nagy részét felemésztik a lét és az egészség fenntartásához elengedhetetlen kiadások. Az egyedülálló 65 év felettiekből álló háztartásban az országos átlaghoz képest nagyobb arányban vannak azok, akik számára az üdülés, a gyakori húsfogyasztás vagy akár a lakás megfelelő fűtése nehézségekbe ütközik.

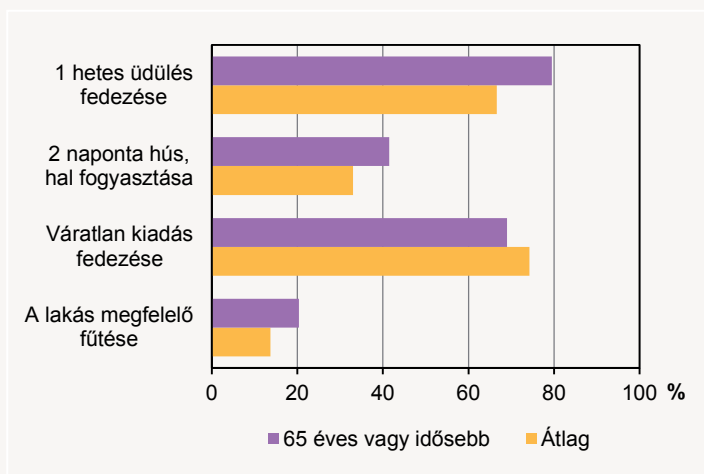
2. ábra

A nyugdíjas és az összes háztartások egy főre jutó fogyasztása, 2013

3. ábra

Azok aránya, akik az adott kiadást nem engedhetik meg maguknak, 2013

A nyugdíjasok fogyasztói kosarában található termékek árának változása 2005 és 2013 között hasonló pályát írt le, mint a teljes lakosságé. A fogyasztási kosarukban az élelmiszerek, a háztartási energia és a gyógyszerek súlya magasabb, így ezek árváltozása erőteljesebben befolyásolja a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexét. 2013-ban a nyugdíjasok árindexe (101,5%) minden más lakossági csoportnál alacsonyabb volt.

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu